

Salukien terveyskysely 2010

teksti: Ranja Eklund ja Elisa Kohtamäki

Terveyskyselyraportin ensimmäisessä osassa (Saluki 4/2010) käsiteltiin yleisimmät sairausryhmät. Tässä numerossa palaamme muihin kysymyksiin.

Harvinaisemmat sairaudet

Harvinaisemmista sairauksista eniten esiintyy epilepsiaa tai sen tyyppistä oireilua. Tapauksia on kyselyn mukaan 17 kpl (2 %). Näistä 11 koiralla on todettu idiopaattinen epilepsia, ja lopuilla on esiintynyt epileptistyyppisiä kohtauksia. Keskimääräinen sairastumisikä on 3,5 vuotta, mutta vaihtelee 1–9 vuoden välillä. Epilepsia ja yksittäiset harvinaisemmat sairauksitapaukset on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Harvinaisemmat sairaudet	
Harvinaiset sairaudet	16
Haiman vajaatoiminta (EPI I. exocrine pancreatic insufficiency)	2
Perianaalifistelia (krooninen haavauma peräaukon alueella)	2
Maksasairaus (mm. vajaatoiminta, maksashuntti)	3
Munuaissairaus (mm. vajaatoiminta, polykystinen munuaistauti, bakteeritulehdus)	5
Hengityselimistön sairaus (mm. krooninen keuhkotulehdus, akuutti keuhkorakkuloiden vaurio (DAD))	3
Koira saanut epileptistyyppisiä kohtauksia	17
Idiopaattinen epilepsia	11
Määrittelemättömiä epileptistyyppisiä kohtauksia	6

Luusto ja hampaat

Kaikkiaan 60 koiralla (9 %) raportoitiin luunmurtumia, joita esiintyy eniten varpaissa (40 %, 24 kpl) sekä raajoissa. Eturaajat (32 %, 19 kpl) näyttävät olevan hieman takaraajoja (18 %, 11 kpl) altuimpia murtumille. Myös kylkiluissa, hännässä ja selässä oli yksittäisiä murtumatapauksia. Selkärangan muutoksia oli 6 koiralla, joista spondyloosi 3:lla. Häntämutkat ovat kyselyn perusteella melko harvinaisia (3 kpl).

Purentavikoja raportoitiin 17 kpl (2 %). Näistä suurin osa (6 kpl) oli yläpurentoja. Vinoa, ala- tai tasapurentaa ja muita purentavikoja oli kutakin 2-3 kpl. Hammaspuutoksia löytyi 9 koiralta ja ylimääräisiä hampaita 6 koiralta.

Virallisia lonkkakuvauksia oli tehty 7 koiralle (kaikki A/A). Lonkkien lisäksi on kuvattu kyynäriä (3 kpl) ja polvia (7 kpl). Yhdellä koiralla on todettu 1/1 kyynärät, ja kahdella kasvuhäiriö molemmissa polvissa.

Silmätutkimukset

15 % (106 kpl) vastanneista oli silmäpeilattu. Silmänsairaudet ovat verrattain harvinaisia, mutta yksittäisiä tapauksia löytyi taulukon 2 mukaisesti. Yleisin silmiin liittyvä vaiva on kyynelkanavan puutos tai ahtauma. SKL:n jalostustietokannan mukaan tässä mainittujen lisäksi on esiintynyt lasiasian rappeumaa epäilyttävänä 4 kpl sekä lisäksi 1 todettu tapaus.

Taulukko 2. Silmät	
Virallinen silmäpeilaus	106
Katarakta I. harmaakaihi	4
Linssiluksaatio, epäilyttävä	1
PPM, persistoiva pupillamembraani	1
PPM, persistoiva pupillamembraani, diagnoosi avoin	2
PHTVL / PHPV	1
Korneadystrofia I. sarveiskalvon aineenvaihduntahäiriö	2
Kyynelkanavan puutos tai ahtauma	8

Sydäntutkimukset

Virallisessa sydäntutkimuksessa oli kyselyhetkellä käynyt 102 koiraa (15 % vastanneista). Tarkemmissa tutkimuksissa, ultrassa tai Doppler-ultrassa, oli käynyt yhteensä 44 koiraa (6 %). Rintaontelon röntgenkuvaus, joka saattaa liittyä myös muiden kuin sydänpereisten ongelmien selvittelyyn, oli tehty 22 koiralle (3 %). Raportoidut tutkimukset on koottu taulukkoon 3.

Kyselyn mukaan yli puolet vastanneista (54 % 379 kpl) on käynyt jossain sydäntutkimuksessa. Todellisuudessa vähintään terveystarkastusten, rokotusten tai kilpailujen yhteydessä on varmasti kuunneltu lähes jokainen, mutta osa ei ole mieltänyt sitä riittäväksi mainitakseen sen kyselyssä. Tältä osin kysely oli ehkä ajattele mattomasti laadittu. 17 % tutkituista (64 kpl) ei ollut mitenkään kommentoinut tutkimustulosta. Näistä suurin osa oli rokotusten/terveystarkastusten yhteydessä kuunneltu. Olemme taulukkoa laatiessa olettaneet, että koirat ovat terveitä ja ”Tutkimuksissa ei havaittu mitään ylläolevaa” –ruksi on unohtunut.

Taulukko 3. Sydäntutkimukset	
Virallinen sydänkuuntelu	102
Sydänkuuntelu (esim. terveystarkastusten tai rokotusten yhteydessä)	334
Sydämen ultraäänitutkimus	29
Sydämen Doppler-ultraäänitutkimus	15
Rintaontelon röntgenkuvaus	22
EKG (24h)	3
Tutkimuksissa ei havaittu mitään poikkeavaa	257

Urosten lisääntyminen

Kyselyyn vastanneista 352 urokselta noin joka kahdeksas (43 kpl, 12 %) oli kastroidu. Keskimääräinen kastroidin-ikä oli 7 vuotta ja yleisimmät syyt eturauhasvaivat (12 kpl), sekalauma (6 kpl), kasvaimet (5 kpl), kivesvika (4 kpl) tai käytös (4 kpl). Kivesvikoja varsinaisessa terveystarkastuksessa raportoitiin 15 kpl, joka on 4,3 % vastanneista. Eturauhasvaivoja, jotka tyypillisesti alkavat vanhemmalla iällä (tarkempaa ikää ei pystynyt vastauksista laskemaan), raportoi 14 % uroksista. Huonolaatuinen sperma ja astumisvaikeudet ovat kyselyn mukaan melko harvinaisia.

Uroksista 18 % (62 kpl) oli käytetty jalostukseen. Puolella näistä (33 kpl) oli 1 pentue, 2 tai 3 pentueen isä oli molempia noin 25 % (14 ja 15 kpl).

Urosten lisääntymisterveysteen liittyvät asiat sekä pentueissa ilmenneet viat/ongelmat on koottu taulukkoon 4.

Taulukko 4. Urosten lisääntymisterveys	
Uroksia yht.	352
Kastroiduja yht.	43
Kivesvika	15
Eturauhasvaivoja	48
Muita sukuelinten sairauksia	4
Huonolaatuinen sperma	3
Alentunut libido, ei ole kiinnostunut kiimaisista nartuista	1
Uros ei astu	5
Urokselta on otettu spermaa keinosiemennystarkoitukseen	12
Jalostukseen käytetyt urokset	62
Pentueita ollut 1	33
Pentueita ollut 2	14
Pentueita ollut 3 tai enemmän	15
Pentueet	
Syntyessään kuolleita pentuja	5
Kuolleita tai lopetettuja pentuja ennen luovutusikää	13
Kivesvikaisia pentuja	9
Napatyriä	5
Muita ongelmia	2

Kiveskysely

Erilliseen kiveskyselyyn vastasi 69 % (244 kpl) uroksista. Kivesvikaisia näistä oli 7 % (16 kpl). Yksi kiveskyselyyn vastannut kivesvikainen ei ollut vastannut terveystarkastukseen, ja siitä syystä kivesvikojen määrä eroaa yhdellä. Kivesvikaisista suurin osa oli yksikivesisiä, vain kahdelta puuttuivat molemmat kivekset. Puuttuva kives oli yhtä usein vasen tai oikea. Laskeutumattomat kivekset olivat löytyneet nivuskanavasta (5 kpl) tai vatsaontelosta (3 kpl).

Suurimmalla osalla kiveskyselyyn vastanneista (63 %, 154 kpl) kivekset olivat laskeutuneet ennen luovutusikää (< 8 vk). 20 % (50 kpl) raportoi kivekset laskeutuneen 8 viikon ja 3 kuukauden iän välillä, 7 % (18 kpl) 3 ja 6 kuukauden välillä ja 3 % (8 kpl) 6 ja 12 kuukauden välillä. 6 % (14 kpl) oli jättänyt vastaamatta tähän kysymykseen. Hissikiveksiä oli ollut 7 %:lla (16 kpl).

Narttujen lisääntyminen

Joka viides narttu oli steriloitu (69 kpl), ja keskimääräinen sterilointi-ikä oli 6,2 vuotta. Steriloinnin yleisimpiä syitä olivat kohtutulehdukset (18 kpl), leikkauksen (esim. nisäkasvainten) tai muun sairauden tai vian takia steriloidut (16 kpl), valeraskaudet (11 kpl), kohdun alueen kasvaimet (6 kpl), pitkittyneet juoksut (6 kpl), sekalauma (5 kpl) ja vaivojen ennaltaehkäiseminen (5 kpl). Ensimmäinen juoksu alkaa suurimmalla osalla noin 12 kuukauden ikäisenä, ja niitä on tyypillisesti 7–8 kuukauden välein. Vaihtelu on kuitenkin huomattavan suurta; juoksun alkamisikä vaihtelee puolesta vuodesta aina yli kolmivuotiaaseen, ja juoksujen väli 5:stä 14 kuukauteen.

Noin puolella nartuista (48 %, 167 kpl) on jonkinasteisia valeraskausoireita. Näistä joka neljäs (27 %, 45 kpl) on turvautunut lääkitysapuun. Oireet ilmenevät maidonerityksenä (41 %, 69 kpl), kuviteltujen pentujen hoitona (13 %, 22 kpl) ja luonteen muutoksina (21 %, 35 kpl).

Nartuista joka neljättä (24 %, 85 kpl) on käytetty jalostukseen. Näistä suurin osa on saanut yhden pentueen (71 %, 60 kpl). Joka neljäs emä (24 %, 20 kpl) on saanut kaksi pentuetta, ja joukosta löytyy vain 5 kolmen tai useamman pentueen emää (6 %). Suurimmalla osalla (73 %, 62 kpl) ei ole ollut synnytysongelmia. Lääkitysapua ovat käyttäneet vain harvat, mutta joka viides narttu (20 %, 17 kpl) on joutunut turvautumaan joko kokonaan tai osittain keisarinleikkaukseen. Näistä 4 nartulla oli leikkauksen lisäksi takanaan myös normaali synnytys. Leikkauksen syinä on mainittu polttoheikkous (3 kpl), isot tai huonossa asennossa olevat pennut (6 kpl) ja kystinen kohtu (1 kpl). 3 nartun osalta leikkauksen syytä ei kerrottu.

13 narttua on keinosiemennetty. Ylivoimaisesti yleisin syy keinosiemennykseen on ulkomainen sperma.

Narttujen lisääntymisterveysteen liittyvät asiat sekä pentueissa ilmenneet viat/ongelmat on koottu taulukkoon 5.

Taulukko 5. Narttujen lisääntymisterveys	
Narttuja yht.	348
Steriloituja yht.	69
Steriliteettiä / tiinehtyvyyssongelmia (esim. hormonihäiriöitä)	2
Muita sukuelinten sairauksia (kohtutulehdus, munasarjakystat)	3
Juoksuajat	
Ensimmäinen juoksu (kk) keskim.	13
Juoksun alkamisen vaihteluväli	6–37
Keskim. juoksuaikojen väli (kk)	7,6
Juoksuaikojen vaihteluväli (kk)	5–14
Valeraskaudet	
Ei kärsi valeraskauksista näennäisesti	181
Erittää maitoa runsaasti	69
Hoitaa ja vahtii kuviteltuja pentuja häiritsevästi	22
Luonne muuttuu häiritsevästi	35
Valeraskauden kesto (vkk) keskim.	4,5
Valeraskauden oireiden vähentämiseksi on jouduttu käyttämään lääkitysapua	45
Jalostukseen käytetyt nartut	
Pentueita ollut 1	60
Pentueita ollut 2	20
Pentueita ollut 3 tai enemmän	5
Narttu on keinosiemennetty	13
Synnytykset	
Synnytyksessä on jouduttu käyttämään lääkitysapua	5
Keisarinleikkaus	12
Osa pennuista syntyi normaalisti, osa leikkauksella	5
Ei synnytysongelmia	62
Pentueet	
Syntyessään kuolleita pentuja	6
Kuolleita tai lopetettuja pentuja ennen luovutusikää	13
Kivesvikaisia pentuja	13
Napatyrää	9
Muita ongelmia	3

Lopuksi

Tulosten raportoinnissa on muistettava, että osa tuloksista on tulkinnanvaraisia mm. epätäydellisten vastausten vuoksi. Mitä suurempi otanta, sitä pienemmäksi tällainen satunnaisvirhe kuitenkin muodostuu, ja siksi tuloksissa tuskin on merkittävää virhettä.